

મહેસાણા જિલ્લા સહકારી દૂધ ઉત્પાદક સંઘ લી. ની પ્રસ્તુતિ

દૂધસાગર પત્રિકા

અંક : 10 | વર્ષ - 5 | મે - 2026 (સળંગ અંક : 58)

ડેરીના આંગણે તૈયાર થયેલ
નવો પાવડર પ્લાન્ટ એટલે

નવી ઉડાન
દૂધસાગરને

વર્ષે - દહાડે

₹ 35,00,00,000 નું

વરદાન

HOSHIN KANRI
— MEETING —

સાગરના ઇતિહાસમાં પ્રથમ વખત
સૂવર્ણ લવિચ્ચને શોધવાની મથામણ

100% સલામત - સુરક્ષિત - સાતત્યપૂર્ણ - ગુણવત્તાલક્ષી N5 પાવડર પ્લાન્ટ

ઓળખો સાગરના આ નવા મહાસાગરને ...

કુલ પ્લોટ એરિયા : ૪૪૪.૦૦ ફૂટ x ૪૪૩.૦૦ ફૂટ = ૧,૯૭,૭૯૨.૦૦ ચો.ફૂટ
ટોટલ બાંધકામ એરિયા : ૫,૫૦,૩૭૪.૧૦ ચો.ફૂટ (૫૧૧૫૦.૦૧ ચો.મીટર)
બેઝમેન્ટ (મોયર) : ૭૧૧૨૩.૬૦ ચો.ફૂટ એરિયા અને ૧૫' ફૂટ ૭" ઈંચ ની ઉંચાઈ
UHT પ્લાન્ટ : ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર + ૩ (મહા માળ) - બાંધકામ એરિયા : ૧,૯૭,૫૫૭.૮૮ ચો.ફૂટ. ઉંચાઈ - ૮૦' ફૂટ
LMP પ્લાન્ટ : ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર + ૨ (બે માળ) - બાંધકામ એરિયા : ૨,૭૭૮૦.૯૭ ચો.ફૂટ. ઉંચાઈ - ૫૪' ફૂટ
પાવડર પ્લાન્ટ : ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર + ૮ (આઠ માળ) - બાંધકામ એરિયા : ૨,૭૫,૦૦૫.૫૭ ચો.ફૂટ. ઉંચાઈ - ૧૮૩' ફૂટ

બાંધકામ માટે વપરાયેલ મટેરીયલ :

- લોખંડ (સ્ટીલ) - ૬૭,૭૬,૯૭૫.૩૪ ટિલો (૬,૭૭૬.૯૭ મેટન)
- સેલ્ફ કોમ્પેક્ટિવ કાંક્રિટ M. ૪૦ ગ્રેડ- ૩૭,૭૨૫.૩૨ ઘનમીટર (૧૩,૩૦,૯૪૯.૨૮ ઘનફૂટ)
- પ્લાન્ટના બાંધકામ માટે વપરાયેલ ગુણવત્તાયુક્ત ફ્લાયએશ ઈંટનું ઉત્પાદન મશીનરીથી બાંધકામ સ્થળે જ કરવામાં આવેલ છે.

• પ્લાન્ટ માટે ચુટીલીટી અને સર્વિસ લાઈનો માટે બનાવેલ પાઈપ બ્રીજની રુપરેખા :

લંબાઈ - ૫૯૮' ફૂટ, પહોળાઈ - ૧૧' ફૂટ ૫" ઈંચ (RCC + MS સ્ટ્રક્ચર)

• પ્રોડક્ટ માટે લોડીંગ અને અનલોડીંગ કરવા સારું ડોક (ગોદી) નો એરિયા -

લંબાઈ : ૨૯૭' ફૂટ અને ૮" ઈંચ. પહોળાઈ - ૧૩' ફૂટ

• મુલાકાતીઓ માટે પ્લાન્ટ જોવા માટેનો કોરીડોર :

ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર અને ૭.૦૦ મીટર ફ્લોર લેવલે - ૩૭૧' ફૂટ લંબાઈ અને ૧૨' ફૂટ પહોળાઈ

તેમજ ૧૫.૦૦ મીટર ફ્લોર લેવલે - ૨૯૨' ફૂટ લંબાઈ અને ૧૨' ફૂટ પહોળાઈ

પશુપાલકો, મુલાકાતીઓ તથા VIP મહેમાનો માટે માનસિંહભાઈ ઢોલ તેમજ ઓફિસ બિલ્ડીંગથી નવીન પાવડર પ્લાન્ટ જોવા માટે બનાવેલ એડમીન તેમજ કનેક્ટીંગ બ્રિજની વિગત :

- એડમીન બ્રિજની લંબાઈ - ૯૩' ફૂટ અને ૮" ઈંચ
- એડમીન બ્રિજની પહોળાઈ - ૨૦' ફૂટ અને ૮" ઈંચ
- કનેક્ટીંગ બ્રિજની લંબાઈ - ૫૨૭' ફૂટ
- કનેક્ટીંગ બ્રિજની પહોળાઈ - ૬' ફૂટ અને ૭" ઈંચ

• બધું મળીને ... આ સમગ્ર ઈમારતના બાંધકામ માટે ૯૦૦ M.M વ્યાસના ગોળ ૭૯ સ્થંભ અને ૮૦૦ M.M x ૮૦૦ M.M સાઈઝના ચોરસ ૧૩૪ સ્થંભ તથા ૯૦૦ M.M x ૧૨૦૦ M.M સાઈઝના ૧૬ સ્થંભ એમ મળીને, કુલ ૨૧૯ સ્થંભ (કોલમ) નો ઉપયોગ કરવામાં આવેલ છે.

• નવા પાવડર પ્લાન્ટ, UHT અને LMP બિલ્ડીંગમાં ૪ માલ વાલ્ડ લિફ્ટ અને ૨ પેસેન્જર લિફ્ટ લગાવવામાં આવી છે.

• ૨૧ જેટલા અર્થીંગ ઈલેક્ટ્રોડ છત પરથી ગ્રાઉન્ડ સુધી લગાવી અર્થીંગ કરેલ છે જે વીજળી પડવાથી ઈમારતને બચાવશે.

• આગ લાગવાના બચાવ માટે બિલ્ડીંગમાં કુલ ૭ કોરમાં ઉભી હાઈડ્રન્ટ લાઈન અને દરેક ફ્લોર ઉપર વાલ્વ લગાવેલ છે અને તૌંયરામાં ફાયર સ્પ્રીકલર અને ફાયર કટન લગાવી સુરક્ષિત કરેલ છે.

• બિલ્ડીંગમાં કટોકટી સમયે જાણ કરી શકાય તેવી Public Announcement System, ધુમાડાને ડિટેક્ટ કરી શકે તેવા એલારમ, ડેરીના તમામ વિભાગો સાથે વાત કરી શકાય તેવી ટેલિફોન સિસ્ટમ, CCTV અને બિલ્ડીંગની ઉપર એવીએશન લાઈટ લગાવી હવાઈ સુરક્ષા માટે સંપૂર્ણ સૂસજ્જતા ઠાખવવામાં આવી છે. કુદરતી રીતે સૂર્યપ્રકાશ મળે તે માટે ઈમારતની સાઈડ અને મધ્યમાં સ્કાયલાઈટ ગ્લેઝિંગ(પારદર્શક શીટ) લગાવી છે.

હવે વર્ષે ₹૩૫ કરોડ બચશે, જાણો કેવી રીતે ?

દૂધસાગર ડેરી, એ અમૂલ (ખેડા) ડેરી બાદ સહકારી ક્ષેત્રે ગુજરાતમાં આકાર લેનારી બીજી ડેરી હતી. આ ડેરીની સ્થાપના બાદ, જરૂરીયાત પ્રમાણે જે - તે સમયના શાસકોએ મશીનરી વસાવી અને તેનો સદઉપયોગ કર્યો હતો. વિતેલા વર્ષોએ ઔદ્યોગિક ક્રાંતિનો સમય હતો. એ સમયે મશીનરી ઔદ્યોગિક આવિષ્કારો પ્રમાણે જે-તે સંસ્થાઓ સ્થાપિત કરતી હતી. પરંતુ, હવેનો સમય એ રોબોટિક સાયન્સ અને સોફ્ટવેર-હાર્ડવેર સાથેના ડિજિટલ યુગમાં પ્રવેશ લઈ ચૂક્યો છે. અને આવા અત્યંત હરિફાઈના સમયમાં ટેકનોલોજીનો બદલાવ આવશ્યક બની ચૂક્યો છે. આપણી પાસે ૨૦૨૧ સુધી વર્ષો જૂના પાવડર પ્લાન્ટ હતા. નીચેના કોષ્ટકમાં દૂધસાગર પાસે જે જૂના પાવડર પ્લાન્ટ હતા. તેની ક્ષમતા અને સ્થાપના વર્ષની માહિતી દૂધસાગર પત્રિકાના વાંચકો સમક્ષ મૂકી રહ્યા છીએ.

ક્રમ	પાવડર પ્લાન્ટનું નામ	સ્થાપના વર્ષ	ઉત્પાદન ક્ષમતા
૧	N1 - D1	1972	૩૦ મેટ્રીક ટન
૨	N2-D2	1974	૩૦ મેટ્રીક ટન
૩	N3-D3	1983	૪૦ મેટ્રીક ટન
૪	N4-D4	1991	૪૪ મેટ્રીક ટન

હાલના સમયમાં, પશુપાલકો વૈજ્ઞાનિક અભિગમોને અપનાવતા થયા છે. જેના પરિણામે દૂધની આવક પણ વધવા પામી છે. આજે વિશ્વનો ડેરી ઉદ્યોગ ૨% ના વૃદ્ધિ દરે આગળ વધી રહ્યો છે ત્યારે, ભારતનો ડેરી ઉદ્યોગ ૭% ના વૃદ્ધિ દરને આંબી રહ્યો છે તથા દૂધ ઉત્પાદન ક્ષેત્રમાં વિશ્વનો સૌથી અવ્વલ દેશ બની પોતાના અસ્તિત્વની સાબિતી આપી રહ્યો છે. આવા સંજોગોમાં દૂધસાગર ડેરી સમય સાથે તાલમેલ મિલાવે તે ખૂબ જ જરૂરી હતું. વર્ષ ૨૦૨૧ માં વર્તમાન ચેરમેનશ્રી. અશોકભાઈ ચૌધરીના નેતૃત્વમાં નવા ઉત્સાહ અને ઉર્મિ સાથે નવી વિચારધારા ધરાવતી વહિવટીય ટીમ અસ્તિત્વમાં આવતાં આ અંગે ફરી મનોમંથન થયું અને, દૂધની આવક સામે પ્રોડક્શન (દૂધની બનાવટો) જળવાઈ રહી તથા ઓછામાં ઓછા ખર્ચે આપણે દૂધના પાવડર જેવા ઉત્પાદનો બનાવી તેનો સંગ્રહ કરી શકીએ તેવા દીર્ઘ દ્રષ્ટીકોણ ને અપનાવી આવનાર

૧૦૦ વર્ષને નજર સમક્ષ રાખી ધીમે-ધીમે દૂધસાગરની મશીનરીમાં આધુનિક બદલાવ લાવવાના વિચાર પર અમલીકરણ શરુ થયું. દૂધસાગર ડેરીની સાધારણ સભામાં ઉપસ્થિત હજારો પશુપાલકો સમક્ષ આ વિચાર મુકવામાં આવ્યો અને સર્વોચ્ચ સાધારણ સભાની મંજૂરીથી એક નવા યુગની શરુઆત થઈ જેને, હવે આપણે નીચેના નામથી ઓળખી રહ્યા છીએ.

સાગર - 2

દૂધસાગર ડેરીના પ્રશાસનને સાધારણ સભાની સર્વોચ્ચ મંજૂરી મળતાં-ડેરીના આંગણે શરુ થઈ શ્રેતક્રાંતિ-૨ ની શરુઆત ... ગુજરાત અને ભારતની વિવિધ ડેરીઓ - કે જેણે, આ પ્રકારના આધુનિક પ્લાન્ટ અને ઈમારતો બનાવી હતી તેની રુબરુ મુલાકાત લઈ આજની તારીખ અને સંજોગોને અનુરુપ ટેકનોલોજી સાથે - ઓછા ખર્ચે ઉત્તમ નિર્માણ કાર્ય અને મશીનરી મેળવવા અંગેની કવાયત શરુ કરવામાં આવી. અને આખરે તારીખ-૯ ઓક્ટોબર: ૨૦૨૨ ના રોજ સૂર્યનગરી મોઢેરા ખાતે ભારતના યશસ્વી વડાપ્રધાનશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના વરદહસ્તે દૂધસાગર ડેરીમાં ૧૨૦ મેટ્રીક ટન ક્ષમતા ધરાવતા પાવડર પ્લાન્ટ અને ૩.૫ લાખ લીટર પ્રતિદિવસની ક્ષમતા ધરાવતા અને ૧૮૦ દિવસ સુધી ચાલતા UHT પ્લાન્ટનું ખાતમુહુર્ત કરવામાં આવ્યું.

દૂધસાગર ડેરીમાં નિર્માણ અને કાર્યરત થઈ ચૂકેલી આ સાગર - ૨ ઈમારતમાં અનેક ઉત્પાદનો શરુ થઈ ચૂક્યા છે. અને, આવનાર ભવિષ્યમાં બીજી અનેક વેલ્યુએબલ પ્રોડક્ટ્સ આવે તે માટે પ્રશાસન પોતાનું ઉત્તમ પ્રદાન અને મહેનત આપી રહ્યું છે. જો કે : આજે આપણે દૂધસાગર પત્રિકાના આ કોરા કાગળ ઉપર માત્ર નવિન પાવડર પ્લાન્ટને જ ઓળખવાની - સમજવાની મથામણ કરી રહ્યા છીએ ત્યારે આજે વાત કરીશું, માત્ર અને માત્ર નવા પાવડર પ્લાન્ટની!!

પત્રિકાના વાંચક અને જાગૃત પશુપાલકો એ વાત સારી રીતે જાણે છે કે ; શિયાળાની ઋતુ દરમિયાન દૂધ ઉત્પાદન વર્ષની બીજી ઋતુઓના પ્રમાણમાં ખૂબ વધી જતું હોય છે. અને, ડેરી મેનેજમેન્ટના અનુભવ પ્રમાણે દરેક વર્ષની ૧૫ નવેમ્બરથી ૧ માર્ચ સુધી આ દૂધના વધારાના કારણે આજ સુધી આપણા જૂના ચાર પાવડર પ્લાન્ટ કે જેની કુલ કાર્યક્ષમતા ૧૪૨ MT છે તે ૧૦૦% કાર્યરત રહેતા હોવા છતાં આપણી પાસે આવતા આ સમયગાળા દરમિયાનના ગણતરી પ્રમાણેના સંપૂર્ણ દૂધને આપણે આપણા

પ્લાન્ટોમાં - પાવડર બનાવવા સક્ષમ નહોતા. જેના પરિણામે આપણે ભાડાના પાવડર પ્લાન્ટમાં - વધારાના પૈસા ખર્ચી પાવડર ઉત્પાદન કરાવવું પડે તે મજબૂરીનો વરસો વરસ ભોગ બનવું પડતું હતું. અહીં, દૂધસાગર ડેરીના અનુભવી -ઉચ્ચ અધિકારીઓના ગણીત પ્રમાણે : આપણે ભાડાના પાવડર પ્લાન્ટમાં ૧ લિટર દૂધ મોકલાવીએ તો તેનો ટ્રાન્સપોર્ટ ખર્ચ રૂ.૨૨.૫૦ થતો હોય છે. અને, ૧૦ કિલો દૂધથી ૧ કિલો પાવડર બનતો હોય છે. અને ભાડાના પાવડર પ્લાન્ટમાં આપણે પ્રતિ ૧ કિલો પાવડરે ૨૨.૦૦ રૂપિયા મજૂરી ચૂકવતા આવ્યા છીએ. આ ગણીતથી જોઈએ તો ; ૧ કિલો પાવડરે ૨૨.૫૦ રૂપિયા (ટ્રાન્સપોર્ટ ખર્ચ) + ૨૨.૦૦ રૂપિયા (૧ કિલો ભાડાના પાવડર પ્લાન્ટનો ઉત્પાદન ખર્ચ) = ૪૪.૫૦ રૂપિયા આપણને પાવડર પડતો હતો. અહીં નીચે આપેલા કોષ્ટકમાં અમે વર્ષ ૨૦૧૨-૧૩ થી લઈને વર્ષ ૨૦૨૫-૨૬ સુધીના ૧૪ વર્ષના ભાડાના પાવડર પ્લાન્ટોમાં આપણે કેટલો પાવડર બનાવ્યો તેની વિગતો વાંચકો સમક્ષ મુકી રહ્યા છીએ.

વર્ષ	ભાડાના પાવડર પ્લાન્ટમાં ઉત્પાદિત પાવડરનો જથ્થો
૨૦૧૨-૧૩	૪૮૪૭ MT (મેટ્રીક ટન)
૨૦૧૩-૧૪	૩૬૩ MT (મેટ્રીક ટન)
૨૦૧૪-૧૫	૧૩૭૭ MT (મેટ્રીક ટન)
૨૦૧૫-૧૬	૨૪૧૨ MT (મેટ્રીક ટન)
૨૦૧૬-૧૭	૪૬૪૨ MT (મેટ્રીક ટન)
૨૦૧૭-૧૮	૮૩૮૩ MT (મેટ્રીક ટન)
૨૦૧૮-૧૯	૪૮૩૩ MT (મેટ્રીક ટન)
૨૦૧૯-૨૦	૩૧૮૧ MT (મેટ્રીક ટન)
૨૦૨૦-૨૧	૧૫૪૫ MT (મેટ્રીક ટન)
૨૦૨૧-૨૨	૨૬૨૭ MT (મેટ્રીક ટન)
૨૦૨૨-૨૩	-
૨૦૨૩-૨૪	૭૬૫૭ MT (મેટ્રીક ટન)
૨૦૨૪-૨૫	૪૪૦૦ MT (મેટ્રીક ટન)
૨૦૨૫-૨૬	૧૭૦૮ MT (મેટ્રીક ટન)

ઉપરના આંકડાઓ ઉપરથી, એક સરેરાશ ગણતરી પ્રમાણે આપણો દૂધસંઘ વર્ષે આશરે ૨૦૦૦ ટન પાવડર ભાડેથી બનાવવા આપતો હતો. જેની પડતર પ્રતિકિલો ૪૪.૫૦ રૂપિયા થતી હતી. તાજેતરમાં, સાગર - ૨ બિલ્ડીંગમાં શરુ થયેલ પાવડર પ્લાન્ટના પાવડરથી ઉત્પાદિત દૂધના પાવડરની પ્રતિકિલો ૧૬.૬૦ રૂપિયાની પડતર નોંધાઈ છે તે હિસાબથી ચકાસીએ તો આપણને હાલમાં, ભાડાના પાવડર પ્લાન્ટ કરતાં પ્રતિકિલો પાવડર ૨૭.૯૦ પૈસાની બચત થઈ રહી છે. અને, એ ન્યાયે... ૨૦૦૦ MT x ૨૭.૯૦ = ૫,૫૮,૦૦,૦૦૦ રૂપિયા વાર્ષિક બચત થવાની શરુઆત થઈ ચૂકી છે.

આ સાથે; દૂધસાગર પત્રિકાના જાગૃત પશુપાલકોએ એ પણ જાઈ લેવું જોઈએ કે - વર્ષ ૧૯૭૨ થી વર્ષ ૧૯૮૧ દરમિયાન સ્થાપિત થયેલા આપણા જૂના પાવડર પ્લાન્ટોની સરખામણીએ દૂધસાગર ડેરીમાં સ્થાપિત થયેલ ૧૨૦ મેટ્રીક ટનની ક્ષમતાવાળો આ નૂતન પાવડર પ્લાન્ટ અનેક ખૂબીઓ અને ખાસીયતો ધરાવતો ડેરીની દૂનિયાનો - આજની તારીખે સૌથી શ્રેષ્ઠ પાવડર પ્લાન્ટ છે જેમાં ક્વોલિટી સાથે કોઈ સમાધાન થઈ શકશે નહીં. આપણા જૂના પાવડર પ્લાન્ટ મેન્યુઅલ ઓપરેશન સિસ્ટમ (માણસ આધારિત કાર્યપદ્ધતી) ધરાવે છે. તો આ નવીન પાવડર પ્લાન્ટ સંપૂર્ણ કોમ્પ્યુટર આધારિત ઓર્ડરનું અનુસરણ કરતો અને દૂધ લેવાથી લઈને - પાવડરની બેગ ભરાય ત્યાં સુધી સંપૂર્ણ ઓટોમેટીક અને એક્યુરેસી ધરાવતો પ્લાન્ટ છે. સંપૂર્ણ પ્લાન્ટમાં ઉત્પાદનનું સાતત્ય જળવાવાની સાથે ૦.૦૪ % વજનની એક્યુરેસી જાળવતા આ પ્લાન્ટમાં જૂના પ્લાન્ટોની TVR ટેકનોલોજીની જગ્યાએ MVR ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે. જેથી વરાળનું ટેમ્પરેચર ૬૮ ડિગ્રીથી ૭૦ ડિગ્રી સુધી ગરમ કરવાની સુવિધા ઉપલબ્ધ થતાં વરાળની નોંધનીય બચત થવા પામી રહી છે. જૂના પાવડર પ્લાન્ટના ડ્રાયર બે સ્ટેજમાં કામ કરતા હતા. નવા પાવડર પ્લાન્ટમાં થ્રી સ્ટેજ ડ્રાયર હોવાથી વરાળની વપરાશમાં પણ નોંધપાત્ર ઘટાડો નોંધાયો છે. જૂના પાવડર પ્લાન્ટોમાં જૂની કાર્ય પદ્ધતિ હોવાથી પાવડર ઉત્પાદનની પ્રક્રિયા દરમિયાન ઉત્પાદિત દૂધના પાવડરનો ૧% થી ૧.૨% પાવડર(સ્ટોક લોસ) ઉડી જતો હતો. નવા પાવડર પ્લાન્ટમાં બેગ ફિલ્ટર ટેકનોલોજીનો સમાવેશ કરી લેવામાં આવ્યો હોવાથી આ નુકશાન હવે ૦% થશે. દૂધસાગર પત્રિકાના વાંચકો આપણા દૂધસાગર ડેરી મહેસાણામાં સ્થાપિત જૂની ટેકનોલોજી ધરાવતા પાવડર પ્લાન્ટોની પ્રતિકિલો પાવડર બનાવવાનો થતો ખર્ચ નીચેના કોષ્ટકમાં જોઈ શકો છો.

જૂના પાવડર પ્લાન્ટનું નામ	પ્રતિકિલો પાવડરની પડતર કિંમત
N1 - D1	૨૭.૦૦ રૂપિયા
N2-D2	૨૮.૦૦ રૂપિયા
N3-D3	૨૬.૦૦ રૂપિયા
N4-D4	૨૨.૦૦ રૂપિયા

વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ ના માન્યતા પ્રાપ્ત આંકડા પ્રમાણે, દૂધસાગર ડેરીના આ ચાર જૂના પાવડર પ્લાન્ટોમાં ૪૪,૨૦૭ મેટ્રીક ટન પાવડર બનાવવામાં આવ્યો હતો. જેની પ્રતિકિલોએ સરેરાશ ૨૬ રૂપિયા પડતર કિંમત રહી હતી. હવે, આજ દ્રષ્ટિકોણથી ચાલી રહેલ વર્ષ ૨૦૨૬-૨૭ નું મૂલ્યાંકન કરીએ તો; જો આપણે વર્તમાન વર્ષે નવા પાવડર પ્લાન્ટમાં માત્ર ૩૦,૦૦૦ મેટ્રીક ટન પાવડર

બનાવીએ તો આપણને પ્રતિકિલોએ માત્ર ૧૬.૬૦ રૂપિયા થવાની છે. અને, એ આધારે આપણા પોતાના જ ઉત્પાદનની સરખામણીમાં આપણને વર્ષે ૩૦ કરોડ રૂપિયાની બચત થશે.

આ રીતના સ્વસ્થ મૂલ્યાંકન અને ગણીત પ્રમાણે ભાડાના પાવડર પ્લાન્ટની વાર્ષિક ૫.૫૦ કરોડની બચત + આપણા પાવડર પ્લાન્ટોની સરખામણીએ હવેની ૩૦ કરોડની બચત = ૩૫.૫૦ કરોડની બચત થવાના શુભ - લાભ અને રિધ્ધી - સિધ્ધીના પાવન ગણેશ પગલાંનો ડેરીના આંગણે શુભારંભ થઈ ચૂક્યો છે. દરેક સંસ્થા સામાન્ય રીતે આવનારા ૧૦ વરસોનો અભ્યાસ કરી આગળ વધતી હોય છે ત્યારે, મહેસાણા જિલ્લા સહકારી દૂધ ઉત્પાદક સંઘ એક માત્ર ઉપરોક્ત લેખના ગણીતને લક્ષમાં રાખે તો પણ આપણા અઢી જિલ્લામાં પરસેવો પાડતા પશુપાલકોને આવનાર ૧૦ વર્ષમાં ૩૫૫ કરોડ રૂપિયા જેટલો માતબર લાભ થવાનો છે. દૂધસાગર પત્રિકાએ નવિન પાવડર પ્લાન્ટને સમજવા માટે આ ઈમારત - આ મશીન સાથે મન અને તનથી જોડાયેલા સંનિષ્ઠ અધિકારીઓ સાથે વાત કરી ત્યારે તેમણે ખૂબ જ ઉત્સાહ અને આત્મવિશ્વાસથી અમને જણાવ્યું કે; આ નવો પાવડર પ્લાન્ટ હજી પ્રારંભિક તબક્કામાં શરૂ થયો છે. પણ, સોલિડ ફાયર બોઈલર સીસ્ટમ જ્યારે સંપૂર્ણ રીતે કાર્યરત થશે ત્યારે આપણા નવા પાવડર પ્લાન્ટમાં ઉત્પાદિત થનારો પાવડર જે હાલમાં પ્રતિકિલો ૧૬.૬૦ રૂપિયા પડે છે તે પણ ઘટીને પ્રતિકિલો ૧૧.૦૦ રૂપિયા થઈ જશે એમ હજી, પ્રતિકિલોએ ૫.૦૦ રૂપિયા પડતર ઓછી થવાની સંપૂર્ણ શક્યતા રહેલી હોવાથી આ કરોડો રૂપિયાની બચતમાં હજી કરોડો રૂપિયાની નવી બચત ઉમેરાશે.

આ સાથે, સાગર-૨ ની આ ઈમારતમાં ઉત્પાદિત થયેલા માલને રાખવા માટે ૭૧,૧૨૩.૬૦ ચો.ફૂટ એરિયાનું અને ૧૫' ફૂટ ૭" ઈંચ ઉંચાઈ ધરાવતું વિશાળ બેઝમેન્ટ (ભોયરું) તૈયાર હોવાથી આપણો આ પાવડર હવે ભાડા ભરીને કોઈ ખાનગી ગોડાઉનમાં મુકી વધારાનો ખર્ચ અને સંભવિત અસુરક્ષાથી પણ આપણે મુક્ત થયા છીએ. આ આંકડો ગણવામાં આવે તો બચતના સોનામાં હજી સુગંધ ભળી શકે તેમ છે.

સાગર - ૨ ઈમારતમાં સુરક્ષાથી કોઈ સમાધાન નહીં

મહેસાણા જિલ્લા સહકારી દૂધ ઉત્પાદક સંઘના ચેરમેન શ્રી અશોકભાઈ ચૌધરી પ્રથમ દિવસથી જ કોઈ માનવીય ભૂલ કે કુદરતી પ્રકોપ ના કારણે જાનહાનિ અને માલહાનિ ના થાય તે રીતે સાગર-૨ નું નિર્માણ થાય તેના મક્કમ આગ્રહી રહ્યા છે.

૧૮૩ ' ફૂટ ઉંચાઈ અને આઠ માળ ધરાવતી કુલ ૨,૬૫,૦૦૫.૫૬ ચો.ફૂટ એરિયામાં પથરાયેલી સાગર-૨ ઈમારત ૪ સ્તરના સુરક્ષા કવચથી અભેદ અને સુરક્ષીત બનાવવામાં આવી છે.

(૧) કાર્બન મોનોક્સાઈડ માપણી પદ્ધતિ:

પાવડર ઉત્પાદન દરમિયાન આગ લાગવાની શક્યતા વખતે કાર્બન મોનોક્સાઈડ ઉદભવવાની શરુઆત થાય છે. (જે આગ ઉભી કરવામાં સૌથી વધુ જવાબદાર છે) આ વાયુનું ઉત્પાદન થાય તો અહીં લગાવવામાં આવેલ અત્યાધુનિક સેન્સર તેને પકડી પાડે છે. તેમજ એકપણ ક્ષણનો વિલંબ કર્યા વિના તે સમગ્ર મશીન અને પ્લાન્ટની કામગીરી માનવીય હસ્તક્ષેપ વિના બંધ કરી દે છે. જેથી કાર્બન મોનોક્સાઈડ આધારીત અકસ્માત થવાની સંભાવના નહિવત થઈ જાય છે. અને, પ્લાન્ટને નુકશાન થતું નથી.

(૨) ગેસ સપ્રેશન સિસ્ટમ:

કાર્બન મોનોક્સાઈડ સિવાયના કોઈપણ કારણોસર પ્લાન્ટમાં આગ લાગે તો આ સિસ્ટમ આગને તેના ઉદ્ભવ સ્થાન સુધી સીમીત રાખે છે અને આગને એક મશીનરીમાંથી - બીજી મશીનરીમાં જતી અટકાવી તેના સંભવિત નુકશાનને ખૂબ ઓછું કરી દે છે.

(૩) ફાયર હાઈડ્રન્ટ સિસ્ટમ:

સાગર -૨ ઈમારતની આ સિસ્ટમ તાપમાન ઉપર બાજનજર રાખીને સતત કાર્યરત રહે છે. પ્લાન્ટનું તાપમાન જો ૧૪૦ ડિગ્રીથી વધી જાય તો, આગ વધવાની સંભાવના ઉભી થતી હોય છે ત્યારે આ સિસ્ટમના સેન્સર્સ ૧૪૦ ડિગ્રીએ સંપૂર્ણ પ્લાન્ટને ઓટોમેટીક બંધ કરી દે છે. અને પ્લાન્ટમાં પથરાયેલી વોટર નોઝલને ઓટોમેટીક સક્રિય કરી ભરપૂર પ્રમાણમાં પાણીનો છંટકાવ શરુ કરી અકસ્માતની સંભાવનાને શરુઆતના તબક્કામાં જ ખતમ કરી દે છે.

(૪) ફાયર એક્સપ્લોઝર સિસ્ટમ:

આ ઈમારતના નિર્માણ કાર્ય દરમિયાન સુરક્ષાને સૌથી પ્રથમ ન્યાય અપાયો છે. જેના ભાગરુપે બિલ્ડિંગમાં વિવિધ સ્થળોએ એક્સપ્લોઝર વિન્ડો (આગને રસ્તો આપતી બારી) મુકાઈ છે. જે આગ લાગતાં પ્રેશર ઉદભવવાથી આ વિન્ડો ફાટી જાય છે જેથી લાગેલી આગ ઈમારત અને મશીનરીથી દૂર થઈને બારી વાટે બહાર નીકળી જાય છે જેના કારણે ઈમારત અને મશીનરીની સુરક્ષા વધી જાય છે.

ઉપરોક્ત ૪ પદ્ધતિઓની સુરક્ષાની સાથે સાથે ... સાગર - ૨ બિલ્ડિંગમાં આકાશમાંથી પડતી વિજળી સામે રક્ષણ મેળવવા

માટે Lightning Protection System (LPS) લગાવવામાં આવી છે જેમાં ૨૧ અર્થિંગ ઇલેક્ટ્રોડ્સનો ઉપયોગ કરી ઈમારતને સુરક્ષીત કરાઈ છે. આ સાથે, આગના જોખમ સામે લડવા માટે દરેક ફ્લોર પર વાલ્વ સાથેની હાઈડ્રન્ટ લાઈન અને બેઝમેન્ટમાં આધુનિક ફાયર સ્પ્રિંકલર તથા ફાયર કર્ટેનની વ્યવસ્થા ઉભી કરવામાં આવી છે. તેમજ ધુમાડો થતાં જ સંપૂર્ણ ઈમારતમાં એલાર્મ વાગે તેવી વ્યવસ્થાની સાથે કટોકટીના સમયે કર્મચારીઓને સતર્ક કરવા માટે પબ્લીક એનાઉન્સમેન્ટ સિસ્ટમ (PA SYSTEM) અને સ્પીકરો લગાવવામાં આવ્યા છે. આખા બિલ્ડિંગની ગતિ વિધીઓ ઉપર નજર રાખવા માટે ૮૭ જેટલા CCTV કેમેરા દ્વારા ૨૪x૭x૩૬૫ મોનિટરીંગ કરી તેનું સીધું પ્રસારણ CCTV કંટ્રોલ રુમને મોકલવામાં આવશે. બિલ્ડિંગની ઉંચાઈને ધ્યાનમાં રાખી હવાઈ સુરક્ષા માટે એવિએશન લાઈટનો પણ બંદોબસ્ત કરવામાં આવેલ છે.

પાણીની બાબતમાં ... આત્મનિર્ભર પાવડર પ્લાન્ટ

આપણે બધા જાણીએ છીએ કે દૂધસાગર ડેરીના મોટા ભાગના કાર્યક્ષેત્રમાં આજે પણ પાણી જોઈતા પ્રમાણમાં ઉપલબ્ધ નથી. ત્યારે સાગર-૨ ની આ ભવ્ય ઈમારતમાં સ્થાપિત થયેલ નૂતન પાવડર પ્લાન્ટ દૂધમાં રહેલા પાણીને અલગ કરી ઔદ્યોગિક વપરાશનું R.O પાણી બનાવી દૂધ તો દૂધ - પણ - પાણીની બાબતમાં પણ પોતાની આત્મનિર્ભરતા સન્માનભરે સાબિત કરી રહ્યો છે. વૈજ્ઞાનિક પૃથ્થકરણ પ્રમાણે એક લિટર દૂધમાં ૭% ફેટ અને ૮% SNF સિવાય બધું પાણી હોય છે. દૂધમાંથી પાવડર બનાવવાની પ્રક્રિયા દરમિયાન દૂધમાંથી છૂટા પડેલા આ પાણીને આપણો પાવડર પ્લાન્ટ એક અલગ અને વિશાળ R.O મશીન ને સોંપી દે છે. જ્યાં નવા પ્લાન્ટમાં આ પાણીને ઠંડુ કરી R.O પ્લાન્ટ તેના TDS મેન્ટેન કરી બિનજરૂરી વિષાણુ-જીવાણુ દૂર કરી માનવીય ઉપયોગ માટે જરૂરી મિનરલ્સ ઉમેરી પીવા યોગ્ય અને ઉત્પાદનમાં વાપરવા યોગ્ય બનાવે છે. આ પાણીના હાલમાં એક લાખ લિટરના બે સાયલો સ્ટોરેજ કરવામાં આવી રહ્યા છે જે હાલ ડેરીના વોટર ટ્રીટમેન્ટ પ્લાન્ટમાં આ પાણી આપવામાં આવી રહ્યું છે જે ડેરીની અન્ય પાણીની જરૂરીયાતો પુરી કરી રહ્યો છે. આવનાર ભવિષ્યમાં પોતાનું પાણી - આ પાવડર પ્લાન્ટ પોતે વાપરી મશીન પણ આત્મ નિર્ભર બની શકે તેનું ઉત્તમ ઉદાહરણ પુરુ પાડશે. સુરક્ષિત હાથોમાં આપણી દૂધસાગર સુખી અને સમૃદ્ધ બની રહી છે એનું ઉત્તમ ઉદાહરણ એટલે: આપણી સાગર - ૨ ઈમારત!!

દૂધની શક્તિ, સહકારનો સાથ ડેરી જગતનો અસલી ધૂરંધર એટલે અમૂલ

અમૂલ બ્રાન્ડનું ટર્નઓવર ₹1 લાખ કરોડને પાર કરી ગયું

૩૧ માર્ચ ૨૦૨૭ ના પૂરા થતા હિસાબી વર્ષ ના અંતે ડેરી પ્રોડક્ટ્સની વધતી માંગને કારણે અમૂલની કમાણીમાં મોટો ઉછાળો જોવા મળ્યો છે. અમૂલ બ્રાન્ડનું કુલ ટર્ન ઓવર ૧ લાખ કરોડને પાર કરી ચૂક્યું છે.

GCMMF (Gujarat Cooperative Milk Marketing Federation) ના મૂલ્યાંકન પ્રમાણે અમૂલ હવે આંતરરાષ્ટ્રીય બજારમાં પણ વિસ્તરી રહ્યું છે. જેથી, બજારની વિશ્વસનીયતા પ્રાપ્ત કરવામાં અમૂલને ભારે સફળતા મળી રહી હોવાથી ચાલુ નાણાંકીય વર્ષે ૩૭ લાખ પશુપાલક સભાસદો થકી ઉભરી આવેલી

આ સંસ્થા રૂપિયા ૧ લાખ કરોડના જાદુઈ આંકડાને પાર કરી ચૂકી છે.

ઉલ્લેખનીય છે કે ; અમૂલ દ્વારા સમગ્ર ગુજરાતના ૨૧ દૂધ સંઘો પાસેથી દરરોજ આશરે ૩૧૧ કરોડ લીટર દૂધ એકત્રિત કરવામાં આવે છે અને અમૂલ પાસે ૧૨૦૦ થી વધુ દૂધ ઉત્પાદનોનો પોર્ટફોલીયો છે. દૂધ સંપાદન - દૂધ ઉત્પાદનો ની વ્યવસ્થા સાથે અમૂલ પાસે મજબૂત સપ્લાય છે અને દેશ વ્યાપી સપ્લાય ચેન અને ડિસ્ટ્રીબ્યુશન નેટવર્ક આ સફળતાના મુખ્ય કારણો છે. દૂધસાગર પત્રિકા સાથે વાત કરતાં G C M M F ના ચેરમેનશ્રી

અશોકભાઈ ચૌધરીએ અમૂલે દેશના માનનીય પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી, કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકારીતા મંત્રી માનનીય શ્રી અમિતભાઈ શાહ અને ગુજરાતના માનનીય મુખ્યમંત્રીશ્રી ભુપેન્દ્રભાઈ પટેલ અને કૃષિ અને સહકાર મંત્રીશ્રી જીતુભાઈ વાઘાણી અને ભાજપ પ્રદેશ પ્રમુખ શ્રી જગદીશભાઈ વિશ્વકર્માના સહકારથી સમૃદ્ધિ મંત્રને અમૂલે તેમના માર્ગદર્શન હેઠળ સાકાર કર્યો હોવાની લાગણી વ્યક્ત કરી આ સફળતાને અમૂલના ૩૭ લાખ પશુપાલકોને સમર્પિત કરી હતી.

દૂધસાગર ડેરીના કર્મચારીઓની શાખ અને પુરવઠા મંડળીએ સફળતાના અનેક કિર્તીમાનો સ્થાપિત કર્યાની સાથે

સહયોગ ની 61 મી સાધારણ સભા સંપન્ન

તાજેતરમાં ૩૧ માર્ચ - ૨૦૨૭ ના હિસાબી વર્ષ ને પૂર્ણ થયાના ૨૫ દિવસની અંદર પોતાના તમામ હિસાબો પૂર્ણ કરી દૂધસાગર ડેરીના કર્મચારીઓની શાખ અને પુરવઠા મંડળી સહયોગે પોતાના સભાસદો સમક્ષ રજૂ કરવા માટે ૭૧ મી સાધારણ સભા સંપન્ન કરી ત્વરિતના ધોરણે હિસાબો રજૂ કરવાની શ્રેણીમાં ગુજરાતની પ્રથમ મંડળી તરીકે ગૌરવ પ્રાપ્ત કર્યું છે. ૨૦૨૦-૨૧ ની સરખામણીએ સહયોગે પોતાના ટર્ન ઓવરમાં ૪૩.૭૫ % નો વધારો, (મંડોળમાં ૭૩.૭૭% નો વધારો,

સભાસદોને વાર્ષિક લાભ આપવામાં ૧૮૨.૨૧ % નો વધારો, મીઠાઈ વેચાણમાં ૧૦૪.૮૭% નો વધારો, શ્રીખંડ વેચાણમાં ૩૪૫.૮૩% નો વધારો, નમકીન વેચાણમાં ૮૭.૮૫% નો વધારો, સભાસદ મૃત્યુ સહાય ફંડમાં ૨૭૧.૧૮% નો વધારો, દૂધ-દહી-છાશના વેચાણમાં ૭.૭૮% નો વધારો, પ્રોવિઝન વેચાણમાં ૧૨૫.૭૨% નો વધારો અને ગેસ વિભાગ વેચાણમાં ૨૦.૮૭% નો વધારો નોંધાવી પોતાની ૭૧ વર્ષની વિકાસ યાત્રામાં અનેક કિર્તીમાનો સ્થાપિત કર્યા છે.

દૂધસાગરના ચેરમેનશ્રી અશોકભાઈ ચૌધરીએ આ અંગે પોતાની ખુશી વ્યક્ત કરતાં આ સફળતાને શ્રેષ્ઠ ગણાવી હતી. આ પ્રસંગે દૂધસાગર ડેરીના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર શ્રી ધીરજકુમાર ચૌધરી, જનરલ મેનેજર શ્રી પ્રતિકકુમાર અને સહયોગ નિયામક મંડળના ચેરમેનશ્રી ફાલ્ગુનભાઈ ચૌધરી, સભ્યો તથા સભાસદો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

સાગર મંથન

HOSHIN-KANRI MEETING

ડેરીના ઇતિહાસમાં પ્રથમવાર તમામ વિભાગોના ૧૦૦ જેટલા નિષ્ણાત કર્મચારીઓ એક મંથ ઉપર ભેગા થયા અને આવનાર પાંચ વર્ષોનો દૂધસાગરના સર્વાંગી વિકાસનો રોડમેપ તૈયાર કર્યો

Hoshin Kanri એ વ્યૂહાત્મક આયોજન માટેની એક શક્તિશાળી પદ્ધતિ છે. જેનો ઉદભવ જાપાનમાં થયો હતો. અમૂલ જેવી મોટી સંસ્થાઓ લાંબાગાળાના લક્ષ્યોને સિધ્ધ કરવા માટે તેનો ઉપયોગ કરે છે. અમૂલ અને દૂધસાગરના ખંતિલા, ઉત્સાહિત અને સતત બજાર પાસેથી નવું નવું જાણવાની કોશિશ કરતાં ચેરમેનશ્રી અશોકભાઈ ચૌધરીએ તાજેતરમાં તા.૧૦ અને ૧૧ એપ્રિલ ૨૦૨૭ ના બે દિવસો દરમિયાન દૂધસાગરમાં આજ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરી "સાગર મંથન" જેવો હકારાત્મક વિસામો ઉભો કરી ગુજરાત અને રાજ્ય બહારના ૧૦૦ થી વધુ કર્મચારીઓને વડલાના એક છાંયડે ભેગા કરવાનું ભગીરથ કાર્યનો શુભારંભ કર્યો હતો. જેમાં, આવનારા વર્ષો માટેના **મિશન - વિઝન - મૂલ્યો** નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યા. આ મંથન બેઠકમાં ડેરીના વર્તમાન ૮૦૦૦ કરોડ રૂપિયાના ટર્ન ઓવરને આગામી પાંચ વર્ષમાં વધારીને રૂપિયા ૨૦,૦૦૦ કરોડ કરવાના લક્ષ્યાંક નક્કી થયો. મહત્તમ દૂધ સંપાદન, દૂધ ઉત્પાદકોને વાજબી અને પોષણક્ષમ ભાવ તથા પ્રતિ લિટર દૂધ પ્રોસેસિંગ પાછળ થતા ખર્ચમાં ઘટાડો કરવા માટે ટેકનોલોજી અને સંશાધનોનો શ્રેષ્ઠ ઉપયોગ કરી પશુપાલકોને દૂધના મહત્તમ ભાવ આપવાનું નિશ્ચિત થયું. આ પ્રસંગે અમૂલ ફેડરેશનના એમ.ડી શ્રી જયેન મહેતા વિશેષ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. દૂધસાગરના વિવિધ વિભાગો જેવા કે ; પ્રોડક્શન, CS, પ્રોક્યોરમેન્ટ, ઓર્ગેનીક વેટરનરી, સેલ્સ, એકાઉન્ટ, એચ.આર., અને પ્રોજેક્ટ સહિત ૧૪ થી વધુ શાખાઓએ અશોકભાઈના વિઝનને સાકાર કરવા માટે પોતાપોતાના આગામી એક્શન પ્લાનનું પ્રેઝન્ટેશન રજૂ કર્યું હતું. આ બેઠકમાં ગુજરાત બહારના રાજ્યોમાં કાર્યરત મેનેજરો, માનસાગર ડેરી, મોતીસાગર ડેરી અને DSN નેટવર્કના અધિકારીઓ પણ હાજર રહ્યા હતા. ચેરમેનશ્રીએ સાગર મંથન હેઠળ દર વર્ષના એપ્રિલ માસમાં આ પ્રકારે વિચાર મંથન કરવાના સંકલ્પને બધા સમક્ષ મૂકી આ તમામ વિચારો માત્ર કાગળ ઉપર ન રહે તેવી તાકીદ સાથે સિધ્ધ લક્ષ્યાંકોના રીપોર્ટ મેનેજમેન્ટ સમક્ષ સમયાંતરે મૂકવાની જવાબદારી સંસ્થાના જનરલ મેનેજર શ્રી અક્ષયભાઈ શાહને સોંપવામાં આવી છે. અને, દર ત્રણ માસે લીધેલા લક્ષ્યાંકોનું મૂલ્યાંકન કરવામાં આવશે.

